

Första Afdelningen

innehållande beskrifning öfwer den Magerska Linspinnins-Methoden

Om Lingarnets spinning

Första frågan: Hurudan bör en lintråd wara beskaffad, för att fullkomligt motswara sin bestämmelse, så wäl för wäfnader, som andra behof?

Swar: En sådan tråd bör wara ifrån början till slut lika jemn, såsom hade den lik en klaversträng gått genom en dragskifwa för att befrias ifrån alla ojemnheter, och tillika innehålla en tillräcklig och lika jemn tvinning öfwer allt.

Andra frågan: Huru skall en sådan tråd säkrast och lättast kunna åstadkommas?

Swar: Genom en flitig och noggrann öfning i förening med en god wilja, blifwer det lättare än man föreställer sig.

Tredje frågan: Huru skall en tillräcklig (sidbryt, sid 10:) öfning och färdighet säkrast winnas, för att kunna spinna 2:ne trådar på en gång?

Swar: Derigenom, att man med mycken noggrannhet öfwar sig uti, att först spinna en tråd så fullkomligt som möjligt ske kan med båda händerna, och sedan med wänstra handen ensam spinna en lika jemn tråd, samt derefter inöfwar högra handen att spinna den andra tråden på samma gång.

Fjerde frågan: Hvilka lintågor äro dertill de tjenligaste?

Swar: Hvilka tågot som heldst, allenast de äro wäl häcklade och spinnas på längden.

Femte frågan: Kunna linblånor äfwen spinnas med 2:ne trådar på en gång?

Swar: Ja, lika lätt som tågor.

Sjette frågan: Då blånor skola spinnas, begagnas äfwen då rockhufwud eller så kallad wanlig kräggl, att lägga blånorna uti?

Swar: Dertill bebegnas så kallade blånkammars, af hwilka en under spinningen är fästad wid rockhufwudet.

Sjunde frågan: Huru lång tid erfordras för att kunna inlära den nya spinnings-metoden med 2:ne trådar på en gång?

Swar: Omkring 3:ne weckors tid, dock kunna personer, som förut spunnit efter gamla metoden, på fortare tid inlära den nya.

Åttonde frågan: Huru mycket garn kan en öfwd person spinna på dagen?

Swar: Omkring 3:ne härfwor, hwarje härfwa innehållande 16 knäpp och hwarje knäpp 250 alnar, utgörande en längd af 4000 alnar i hwarje härfwa, således blifwer hela längden af 3:ne härfwor 12,000 alnar, som kunna spinnas på dagen.

Nionde frågan: Huru fint är då detta garn, och huru många härfwor kunna beräknas på skålpundet?

Swar: Detta garn är då af ordinär finhet, så att på ett skålpund kan beräknas omkring 4 härfwor, som då får namn af 4 härfwors garn, och innehåller skålpundet flere härfwor, såsom till exempel 6, så kallas det 6 härfwors garn, och så vidare.

Tionde frågan: Af hwilket lin blifwa de bästa och finaste tågorna, antingen af landt- eller sjörötet?

Svar: Af det lin som är sjörötet blifwa de finaste tågorna, och är derföre det Norrländska linet tjenligast till finare garn; men deremot är det Smäländska linet tjenligare till garn och wäfnader af ordinär finhet.

Ellyfte frågan: Af hwad orsak är alltid det Norrländska eller så kallade Helsingelinet nästan hvitt eller ljusgrått till färgen, då det Smäländska deremot är mörkgrått?

Svar: Af den orsaken, att Helsingelinet är sjörötet, och det smäländska landrötet.

Tolfte frågan: Beror garnets mer eller mindre styrka, antingen på sjelfwa tågornas godhet eller garnets spinning?

Svar: En jemn tvinning, hwarken för hård eller för lös, är första willkoret för en tråds styrka, äfwensom att tråden i möjligaste måtto innehåller lika många tågor öfwerallt; iakttages detta, och garnet ändå ej får erforderlig styrka, då är felet hos tågorna, som, antingen genom sjelfwa rötningen eller någon annan tillfällig orsak tagit skada.

”Att Herr Fabrikören Gustaf Ekenmark, till mig aflemnade en efter Magerska methoden förfärdigad spinnrock, för att af mig noga granskas och genom profspinning försökas, huruvida densamma är i möjligaste måtto förenklas och användbar för den allmänna husslöjden, äfwensom att nämnde spinnrock efter af mig verkställd granskning, befunnits wara till alla delar riktig och efter de nyaste förbättringar förfärdigad och förenklad, så att den är i fullkomlig likhet med de godkände dubbelspinnrockarne, som nu förfärdigas uti Willsta Socken, Westbo Härad af Jönköpings Län för fyra Riksdaler Riksgäld, och att

(sidbryt; sid 13:)

ofwanskrifne uppgifter för sjelfwa spinnings-methoden, äro öfwerensstämmande med den erfarenhet jag deruti kunnat winna, det warde härigenom intygadt.

Stockholm den 6 November 1846

Luise Granberg ”

Anmärkes: Att Demoiselle Luise Granberg är den, som, på Kongl. Landtbruks-Akademiens bekostnad, först lärde ofwannämnde spinnkonst af Herr Mager, för att sedermera kunna lemna underwisning deruti, och hwilket Demoiselle Granberg en längre tid med mycken framgång gjordt, såväl i Norrland som Jönköpings Län m. m.

Författaren

”På begäran af Herr Fabrikören Ekenmark, har jag å den af Mamsell Luise Granberg ofwan witsordade spinnrock tagit en till minsta detaljer trogen ritning, ämnad att bifogas en Lärobok i Wäfnadskonsten, hwilken Herr Fabrikören nu är sysselsatt att utgifwa.

Stockholm den 30 November 1846.

B(?) Recin.

Werkstadsföreståndare wid Kongl. Technologiska Institutet. ”

Planchen 4, innehållande ritning på den Magerska Dubbel-Spinnrocken.

Denna Spinnrock, Figuren 1, sedd från framsidan, är afritad efter en sjettedels skala af verkliga storleken, utom sjelfwa rulldonene, Fig. 11, som äro efter halva storleken, innehåller i höjd, räknad från golfwet till ställningen för rockhuvudet, 1 aln 10 ½ tum. Då fotställningen, Fig. 3, deruti är inberäknad, och som innehåller 2 7/8 (?) tum i höjd, samt gjord af 2 3/8 tum tjock plank, med 3:n ederunder fastlimmade

klackar af $\frac{1}{2}$ tums tjocklek. Fotställningens största bredd på framsidan är 20 tum, och dess längd $19\frac{1}{2}$ tum. Trampan, Fig. 3, sedd från kant, Fig. 6, är 9 tum bred, 16 tum lång, och gjord af $\frac{5}{8}$:dels tums tjockt bräde wid axeln, med en liten tunnare aftagning, der trampstickan, Fig. 5, skall fästas. Spinnrocks-hjulets yttre diameter är 20 tum, och den inre dito $16\frac{1}{2}$ tum, samt tjockleken $1\frac{1}{2}$ tum; snoddgången 1 tum bred, $\frac{5}{8}$ tum djup, och i den form ritningen närmare utvisar. Hjulnavet är $3\frac{5}{8}$ tum i diameter, och hjulaxelns höjd från golfwet $16\frac{1}{4}$ tum. Distansen eller afståndet emellan rullspindlarnes centrum eller medelpunkt är 8 tum. Spänntrissan med sin klåfve, Fig. 7, är $2\frac{1}{4}$ tum i diameter, och löper med sina 2:ne små koniska eller spetsformiga axeldubbar uti små hornskifvor eller så kallade lager.

Trampwäfwens(?) axel hvilar på ett lager af träd, Fig. 4. Twärstyckena, Fig. 5(?), hvaruti lagret är intappat, äro $2\frac{1}{2}$ tum höga och $1\frac{3}{8}$ tum tjovka. Stolparnas tjocklek är nedtill $1\frac{1}{4}$ tum i diameter med någon afsmalning uppåt, enligt ritningen.
(sidbryt; sid 15:)

Rockarmens hela längd, Fig 8, är $11\frac{1}{4}$ tum, samt fasthålles med en skruf, som synes wid Fig.1. – Rockhuvudet, Fig. 9, hwars hela längd är 1 aln och 11 tum, sättes i nämnde arm, och beklädt med omkring $\frac{1}{2}$ skålpund tågor, samt så fästade i öfra ändan och med ett band vidare omlindade, men ej hårdare, än att de med lätthet låta neddraga sig under spinningen. (Se vidare Fig. 10). Att förstomlinda tågorna med ett större papper innan bandet påsättes är i flere afseenden tjenligt.

En af förtent jernbleck gjord wattenshål, Fig. a, är $5\frac{1}{2}$ tum i diameter, $2\frac{1}{4}$ tum hög, och med en fastlödd öppen pip i midten af $3\frac{1}{4}$ tums höjd, och så wid, att nedra ändan af rockhufwudet går igenom. Uti nämnde skål är vatten, för att under spinningen kunna wäta fingrarne, i stället för att begagna saliven, som wanligen brukas, men som anses skadligt för helsan i längden.

Blånkammen eller häcklan, Fig. 12, är gjord af ett wanligt kardträd, men med endast en rad af jernpinnar, som innehåller 27 pinnar på $9\frac{1}{2}$ tums bredd, och hwilka pinnar äro 2 tum långa samt spetsiga såsom en wanlig häckla, och i tjocklek som en gröfre strumpsticka. Dessa blånkammar äro 2:ne stycken af lika beskaffenhet, för att kunna, med en i hvardera handen, vidare utkamma eller häckla blånorna, för att äfven de kunna spinnas så mycket möjligt
(sidbryt; sid 16:)

är på längden, och böra derföre hänga ned sina utkammade ändar 3 à 4 tum nedom pinnarne, i kammen, samt fasthållas blånorna med en pappersrimsa som trädes på spetsarna af pinnarne sedan blånorna äro förut inlagda och kammade, och hwarefter blånkammen upphängdes på rockhufwudet, i den ställning, som för hwar och en är bekwämligast. Att innan tågorna fästas på rockhufwudet, är ganska tjenligt att med blånkammen reda dem, ty ju redigare och blånfriare de äro, ju bättre går spinningen.

De 2:ne så kallade violskrufwarne, Fig. e, äro nu ungefärligen af den wanliga storleken, och ifrån hwilka ett snöre löper öfwer hvar sin rulltrissa, Fig. ?(olikhörra), hwilket är fästat wid en liten pinne i öfra ändan af stolparne, och är det med dessa snören som rulltrissornes gång skall modererad, för att lagom kunna draga garnet till sig, allt eftersom de äro mer eller mindre spända.

